

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
YVES BOT
prednesené 9. decembra 2014¹

Spojené veci C-226/13, C-245/13, C-247/13 a C-578/13

**Stefan Fahrenbrock (C-226/13),
Holger Priestoph a i. (C-245/13),
Rudolf Reznicek (C-247/13),
Hans-Jürgen Kickler a i. (C-578/13)
proti
Hellenische Republik**

[návrhy na začatie prejudiciálneho konania, ktoré podali Landgericht Wiesbaden a Landgericht Kiel (Nemecko)]

„Nariadenie (ES) č. 1393/2007 — Doručovanie písomností — Pojem ‚občianske a obchodné veci‘ — Žaloby o zmluvné plnenie a o náhradu škody podané držiteľmi gréckych dlhopisov proti Grécku v dôsledku zníženia hodnoty týchto dlhopisov bez ich súhlasu“

1. Návrhy na začatie prejudiciálneho konania sa týkajú výkladu článku 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 z 13. novembra 2007 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch (doručovanie písomností) a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1348/2000².
2. Tieto návrhy, ktoré boli podané v sporoch medzi Gréckom ako žalovaným a žalobcami, ktorými sú vo veci C-226/13 pán Fahrenbrock, vo veci C-245/13 páni a pani Priestophovi, vo veci C-247/13 pán Reznicek a vo veci C-578/13 páni Kickler a Wöhlk, ako aj Zahnärztekammer Schleswig-Holstein, Versorgungswerk, týkajúcich sa žalôb o náhradu škody, ako aj o zmluvné plnenie, poskytujú Súdnemu dvoru príležitosť vymedziť pojem „občianske a obchodné veci“ v rámci nariadenia č. 1393/2007, ktorý určuje rozsah vecnej pôsobnosti tohto nariadenia.
3. V týchto návrhoch uvediem, že pojem „občianske a obchodné veci“ v zmysle článku 1 ods. 1 nariadenia č. 1393/2007³ sa má vykladať v tom zmysle, že nezahŕňa žalobu, ktorou jednotlivec, ktorý je držiteľom dlhopisov emitovaných členským štátom, uplatní nárok vyplývajúci zo zodpovednosti tohto štátu z dôvodu výmeny týchto dlhopisov za dlhopisy nižšej hodnoty, ktorej sa tento jednotlivec musel podriaďovať v dôsledku toho, že vnútroštátny zákonodarca prijal zákon, ktorým jednostranne a so spätnou účinnosťou zmenil podmienky uplatniteľné na dlhopisy tak, že do nich doplnil doložku o spoločnom postupe, ktorá umožňuje väčšine držiteľov dlhopisov rozhodnúť o takej výmene bez súhlasu menšiny.

1 — Jazyk prednesu: francúzština.

2 — Ú. v. EÚ L 324, s. 79.

3 — Zatiaľ čo vo francúzskej jazykovej verzii sa v názve tohto nariadenia používa formulácia „občianske *alebo* obchodné veci“, uvedené ustanovenie obsahuje formuláciu „občianske a obchodné veci“ (kurzívou zvýraznil generálny advokát). Zastávam názor, že tento rozdiel týkajúci sa spojky nemení zmysel a rozsah tohto výrazu.

4. V tomto zmysle uvediem, že skutočnosť, že členský štát, ktorý je emitentom dlhopisov, využije svoju zvrchovanú moc na prijatie právneho predpisu, ktorého konkrétnym cieľom je priamo zasiahnuť do štruktúry emitovaných dlhopisov tým, že menšinovým držiteľom cenných papierov uloží povinnosť podriať sa vôli väčšiny, zodpovedá výkonu právomocí, ktoré presahujú rámec pravidiel uplatniteľných vo vzťahoch medzi jednotlivcami.

5. Z toho vyvodím, že predmetom žaloby podanej menšinovými držiteľmi proti členskému štátu v dôsledku výmeny cenných papierov je nevyhnutne zodpovednosť štátu za konanie pri výkone jeho verejnej moci, aj keď predpokladom tejto výmeny, ktorej cieľom bolo znížiť nominálnu hodnotu týchto cenných papierov, bol súhlas väčšiny.

I – Právny rámec

A – Právo Únie

6. Odôvodnenia 2, 6 a 9 nariadenia č. 1393/2007 stanovujú:

„(2) Správne fungovanie vnútorného trhu si vyžaduje potrebu zlepšiť a zrýchliť odosielanie súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych alebo obchodných veciach určených na doručenie medzi členskými štátmi.

...

(6) Efektívnosť a rýchlosť súdneho konania v občianskych veciach si vyžaduje odosielanie súdnych a mimosúdnych písomností medzi miestnymi orgánmi, ktoré sú určené členskými štátmi, priamo a rýchlymi prostriedkami. ...

...

(9) Doručenie písomností by sa malo uskutočniť čo najskôr, v každom prípade do jedného mesiaca od prijatia prijímacím orgánom.“

7. Článok 1 ods. 1 tohto nariadenia vymedzuje rozsah jeho pôsobnosti takto:

„Toto nariadenie sa uplatní v občianskych a obchodných veciach, keď sa má odoslať súdna alebo mimosúdna písomnosť z jedného členského štátu do iného, aby sa tam doručila. Neuplatňuje sa najmä na daňové, colné a správne veci alebo na zodpovednosť štátu za konanie alebo nečinnosť pri výkone jeho verejnej moci (*acta iure imperii*).“

8. Článok 3 toho istého nariadenia stanovuje:

„Každý členský štát určí ústredný orgán zodpovedný za:

- a) poskytovanie informácií odosielajúcim orgánom;
- b) hľadanie riešenia pri akýchkoľvek ťažkostiach, ktoré môžu vzniknúť pri odosielaní písomností určených na doručenie;
- c) vo výnimočných prípadoch odoslanie žiadosti o doručenie písomnosti príslušnému prijímaciemu orgánu na žiadosť odosielajúceho orgánu.

...“

9. Podľa článku 6 ods. 3 uvedeného nariadenia:

„Ak žiadosť o doručenie zjavne nespadá do rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia alebo ak je doručenie nemožné pre nedodržanie požadovaných formálnych náležitostí, odoslaná žiadosť a písomnosti sa po prijatí obratom vrátia odosielajúcemu orgánu spolu s oznámením o vrátení na vzorovom tlačive uvedenom v prílohe I.“

10. Oznámenie o vrátení na vzorovom tlačive uvedenom v prílohe I nariadenia č. 1393/2007 v bode 9.1 uvádza ako dôvod vrátenia skutočnosť, že „žiadosť zjavne nespadá do rozsahu pôsobnosti [tohto] nariadenia“, najmä preto, lebo „písomnosť nemá občiansky ani obchodný charakter“⁴.

B – *Grécke právo*

11. Zákon č. 4050/2012 z 23. februára 2012 nazvaný „Pravidlá týkajúce sa úpravy cenných papierov emitovaných alebo zabezpečených Gréckom so súhlasom držiteľov dlhopisov“⁵ určuje podmienky reštrukturalizácie záväzkov tohto štátu. Tento zákon v podstate stanovuje, že držiteľom určitých dlhopisov emitovaných alebo zabezpečených uvedeným štátom sa predloží reštrukturalizačná ponuka, a že sa doplní reštrukturalizačná doložka, ktorá umožní uložiť všetkým držiteľom dlhopisov podmienky reštrukturalizácie navrhnutej v ponuke, pokiaľ s nimi bude súhlasiť kvalifikovaná väčšina.

12. Podľa § 1 ods. 4 zákona č. 4050/2012 si úprava dotknutých cenných papierov vyžaduje dodržanie zákonného kvóra, ktoré tvorí polovica celkovej hodnoty dotknutých dlhopisov, a súhlas kvalifikovanej väčšiny zodpovedajúcej aspoň dvom tretinám kapitálu.

13. § 1 ods. 9 zákona č. 4050/2012 stanovuje, že rozhodnutie prijaté na základe tohto postupu sa uplatňuje *erga omnes*, je záväzné pre všetkých dotknutých držiteľov dlhopisov a ruší každý všeobecný alebo osobitný zákon, každé správne rozhodnutie a každú zmluvu, ktoré tomuto rozhodnutiu odporujú. Podľa tohto ustanovenia v prípade výmeny cenných papierov, ktoré spĺňajú stanovené podmienky, spôsobuje emisia nových cenných papierov neplatnosť starých cenných papierov.

II – **Spory vo veci samej a prejudiciálne otázky**

14. Vo februári 2012 Grécko na základe zákona č. 4050/2012 predložilo páňovi Fahrenbrockovi, páňom a pani Priestophovým, páňovi Reznicekovi, ako aj páňom Kicklerovi a Wöhlkovi a Zahnärztekammer Schleswig-Holstein, Versorgungswerk, ktorí boli držiteľmi dlhopisov emitovaných týmto štátom, ponuku na výmenu týchto dlhopisov za nové dlhopisy s podstatne nižšou nominálnou hodnotou.

15. Hoci žalobcovia v konaniach vo veci samej túto ponuku neprijali, Grécko predsa pristúpilo k výmene pôvodných cenných papierov za cenné papiere s podstatne nižšou hodnotou ako ich nominálna hodnota, ktorých splatnosť bola odložená.

4 — Bod 9.1.1 tejto prílohy.

5 — FEK A' 36/23.2.2012, ďalej len „zákon č. 4050/2012“.

16. Žalobcovia v konaniach vo veci samej následne podali žaloby, ktorými sa domáhali buď vydania týchto pôvodných cenných papierov na základe § 858, § 861, § 869⁶ a § 985⁷ nemeckého Občianskeho zákonníka (Bürgerliches Gesetzbuch)⁸, alebo vyplatenia náhrady škody na základe § 280 ods. 3 a § 281 BGB⁹ alebo § 826 BGB¹⁰. Žalobcovia vo veci samej vo veci C-578/13 tiež uplatnili nárok na zmluvné plnenie vyplývajúce zo splatných pôvodných dlhopisov.

17. V rámci postupu doručovania návrhov na začatie konania Grécku vznikla otázka, či predmetom žalôb žalobcov v konaniach vo veci samej bolo konanie alebo nečinnosť štátu, konkrétne Grécka, pri výkone jeho verejnej moci v zmysle článku 1 ods. 1 nariadenia č. 1393/2007.

18. Konkrétne vo veciach C-226/13, C-245/13 a C-247/13 Bundesamt für Justiz (Spolkový justičný úrad) vyjadril pochybnosti o možnosti zaradiť žaloby medzi občianske a obchodné veci v zmysle uvedeného nariadenia a ako podmienku pokračovania postupu doručovania stanovil, že Landgericht Wiesbaden (Nemecko) musí najprv rozhodnúť o povahe sporu.

19. Vo veci C-578/13 Landgericht Kiel (Nemecko), ktorý sa domnieval, že nariadenie č. 1393/2007 v prejednávacom prípade nemožno uplatniť, uložil Bundesministerium für Justiz (Spolkové ministerstvo spravodlivosti), aby žalobu doručilo diplomatickou cestou. Bundesministerium für Justiz však vrátilo žiadosť o doručenie bez jej vykonania, pričom sa odvolalo na návrhy na začatie prejudiciálneho konania podané vo veciach C-226/13, C-245/13 a C-247/13.

20. Obidva vnútroštátne sudy preto chcú vedieť, či spory vo veci samej patria medzi občianske a obchodné veci v zmysle článku 1 ods. 1 nariadenia č. 1393/2007. Vo svojich návrhoch na začatie prejudiciálneho konania uvádzajú, že Súdny dvor ešte neodpovedal na otázku, či výklad tohto pojmu závisí výlučne od právneho základu uplatnených nárokov alebo od toho, čo je „stredobodom“ sporu alebo čo tvorí jeho „podstatu“. Obidva sudy poznamenávajú, že prejednávané veci si vyžadujú posúdenie účinnosti a legality zákona č. 4050/2012, a prikláňajú sa k vylúčeniu uplatnenia nariadenia č. 1393/2007, lebo zastávajú názor, že predmetom týchto vecí je v zmysle článku 1 ods. 1 druhej vety uvedeného nariadenia zodpovednosť štátu za konanie pri výkone jeho verejnej moci.

21. Za týchto podmienok Landgericht Wiesbaden vo veciach C-226/13, C-245/13 a C-247/13 rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúcu prejudiciálnu otázku, ktorá je vo všetkých troch veciach sformulovaná rovnako:

„Má sa článok 1 nariadenia... č. 1393/2007... vykladať v tom zmysle, že žaloba, ktorou nadobúdateľ dlhopisov emitovaných žalovanou, ktoré boli uložené na účte cenných papierov žalobcu v [jeho banke] a v súvislosti s ktorými žalobca neprijal koncom februára 2012 žalovanou predloženú ponuku na výmenu dlhopisov, žiada náhradu škody vo výške rozdielu hodnoty v súvislosti s výmenou jeho dlhopisov, ktorá sa napriek tomu udiala v marci 2012 a bola preňho ekonomicky nevýhodná, sa má považovať za ‚občiansku alebo obchodnú vec‘ v zmysle nariadenia... č. 1393/2007?“

22. Landgericht Kiel vo veci C-578/13 tiež rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 1 nariadenia... č. 1393/2007... vykladať v tom zmysle, že žalobu, ktorou nadobúdateľ štátnych dlhopisov žalovanej uplatňuje voči žalovanej platobné nároky v podobe nárokov na zmluvné plnenie a nárokov na náhradu škody, treba považovať za ‚občiansku alebo

6 — Žaloba o obnovu držby podaná držiteľom, ktorý bol fakticky zbavený držby.

7 — Žaloba o vydanie veci založená na vlastníckom práve.

8 — Ďalej len „BGB“.

9 — Náhrada škody spôsobenej porušením povinnosti namiesto plnenia, ktoré nebolo poskytnuté.

10 — Náhrada škody spôsobenej protiprávnym konaním.

obchodnú vec' v zmysle článku 1 ods. 1 prvej vety [tohto] nariadenia v prípade, že nadobúdateľ neprijal ponuku na výmenu, ktorú žalovaná predložila na konci februára 2012 a ktorá bola možná na základe... zákona č. 4050/2012...?

2. Je predmetom žaloby, ktorá sa v podstate opiera o neúčinnosť, resp. neplatnosť... zákona [č. 4050/2012], zodpovednosť štátu za konanie alebo nečinnosť pri výkone jeho verejnej moci v zmysle článku 1 ods. 1 druhej vety nariadenia [č. 1393/2007]?"

23. Rozhodnutím predsedu Súdneho dvora z 5. júna 2013 boli veci C-226/13, C-245/13 a C-247/13 spojené na spoločné konanie na účely písomnej časti konania, ústnej časti konania a rozsudku. Rozhodnutím predsedu Súdneho dvora z 10. decembra 2013 bola vec C-578/13 tiež spojená s týmito vecami na spoločné konanie na účely ústnej časti konania a rozsudku.

III – Moje posúdenie

A – O prípustnosti prejudiciálnych otázok

24. Európska komisia v prvom rade namieta neprípustnosť návrhov na začatie prejudiciálneho konania vo veciach C-226/13, C-245/13 a C-247/13, pričom poukazuje na nedostatočný opis skutkového stavu, najmä pokiaľ ide o podmienky ponuky na výmenu a okolnosti, za ktorých k tejto výmene došlo. Uvádza, že Bundesamt für Justiz ako ústredný orgán odmietol odoslať návrhy na začatie konania na základe nariadenia č. 1393/2007, lebo mal pochybnosti o tom, či tieto návrhy môžu patriť medzi občianske veci, a navyše tvrdí, že položené otázky sú irelevantné pre vyriešenie sporov vo veci samej, keďže Bundesamt für Justiz neprináleží, aby bránil odoslaniu písomností, pričom dodáva, že ak vnútroštátny súd nepozná argumentáciu žalovanej, nemá potrebné informácie na rozhodnutie o tom, či majú prejednávané veci občiansku alebo obchodnú povahu, a teda o otázke právomoci.

25. V prvom rade, pokiaľ ide o tvrdenie založené na nedostatočnom opise skutkového stavu, treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry nevyhnutnosť dospieť k výkladu práva Únie, ktorý je užitočný pre vnútroštátny súd, vyžaduje, aby tento súd vymedzil skutkový a právny rámec, do ktorého sa začleňujú ním položené otázky, alebo aby prinajmenšom objasnil skutkové predpoklady, na ktorých sa tieto otázky zakladajú.¹¹ Prísnosť požiadaviek, ktoré kladie Súdny dvor, závisí od zložitosti skutkových a právnych situácií, ktorými sa vyznačujú predmetné oblasti.¹²

26. Informácie poskytnuté vnútroštátnym súdom musia navyše umožniť vládam členských štátov, ako aj ostatným dotknutým subjektom predložiť pripomienky v súlade s článkom 23 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie.¹³

27. V prejednávanom prípade pritom návrhy na začatie prejudiciálneho konania vo veciach C-226/13, C-245/13 a C-247/13 poskytujú Súdnemu dvoru dostatočné informácie o skutkových a právnych okolnostiach a sú v nich uvedené dôvody, pre ktoré Landgericht Wiesbaden podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, pričom z nich jasne vyplýva súvislosť, ktorá existuje medzi ustanoveniami práva Únie, o ktorých výklad sa žiada, a spormi vo veci samej. Hoci je opis podmienok, za ktorých došlo k výmene dlhopisov emitovaných Gréckom, žiaľ skutočne stručný, tento opis nebránil žalobcom v konaniach vo veci samej, gréckej vláde a Komisii účelne sa vyjadriť k položeným otázkam, ako to vyplýva z ich pripomienok predložených v konaní pred Súdnym dvorom.

11 — Pozri najmä rozsudok Woningstichting Sint Servatius (C-567/07, EU:C:2009:593, bod 50 a citovanú judikatúru).

12 — Tamže, bod 53.

13 — Pozri najmä uznesenie 3D I (C-107/14, EU:C:2014:2117, bod 9).

28. V druhom rade, čo sa týka relevantnosti položených otázok, je potrebné na úvod poznamenať, že nepovažujem za presné konštatovanie, ktoré uvádza Komisia, že Bundesamt für Justiz ako ústredný orgán bráni odoslaniu písomností. Z informácií poskytnutých Spolkovou republikou Nemecko Komisii na základe článku 23 nariadenia č. 1393/2007¹⁴ totiž vyplýva, že tento členský štát zveril úlohu ústredného orgánu orgánom určeným vládou každej spolkovej krajiny. Argumentácia Komisie založená na tom, že ústredný orgán v zmysle článku 3 tohto nariadenia nemôže namietat proti odoslaniu písomností, je teda podľa môjho názoru nedôvodná.

29. Naproti tomu tak ako Komisia mám určité pochybnosti o možnosti brániť už od začiatku procesu doručenia písomností do zahraničia z dôvodu nejasností súvisiacich s rozsahom vecnej pôsobnosti nariadenia č. 1393/2007. V tejto súvislosti si konkrétnejšie kladím otázku týkajúcu sa prípustnosti návrhov na začatie prejudiciálneho konania vzhľadom na požiadavku existencie sporu prejednávaneho vnútroštátnym súdom, ktorý rozhoduje v rámci výkonu svojich súdnych funkcií.

30. Z ustálenej judikatúry založenej na rozsudku Job Centre¹⁵ totiž vyplýva, že vnútroštátne súdy môžu podať návrh na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor iba vtedy, ak prejednávajú spor a ak majú rozhodnúť v rámci konania, ktoré sa má ukončiť rozhodnutím, ktoré má povahu súdneho rozhodnutia.¹⁶

31. Ak teda vnútroštátny orgán koná ako správny orgán bez toho, aby zároveň mal rozhodnúť spor v zmysle judikatúry Súdného dvora, nemožno konštatovať, že vykonáva súdnu funkciu. To sa týka najmä súdov v zmysle vnútroštátneho práva, ktoré sú bez toho, aby zároveň mali rozhodnúť spor, poverené vedením registra, akým je obchodný register¹⁷, preskúmaním návrhu na zápis do pozemkovej knihy¹⁸ alebo prijatím správneho rozhodnutia o osobnom stave.¹⁹

32. Pokiaľ ide konkrétnejšie o žiadosti o doručenie súdnych alebo mimosúdnych písomností, Súdny dvor vo svojom rozsudku Roda Golf & Beach Resort²⁰ konštatoval, že má právomoc odpovedať na prejudiciálne otázky týkajúce sa rozsahu pôsobnosti nariadenia (ES) č. 1348/2000²¹, na základe skutočnosti, že na rozdiel od súdneho tajomníka vybavujúceho žiadosť o doručenie na základe nariadenia č. 1348/2000, ktorý vykonával správnu právomoc bez toho, aby zároveň mal rozhodnúť spor, sudca rozhodujúci o návrhu smerujúcom proti zamietnutiu tohto súdneho tajomníka vykonať požadované doručenie prejednával spor a vykonával súdnu funkciu.²²

33. Uplatnenie judikatúry založenej na tomto rozsudku na návrhy na začatie prejudiciálneho konania podané vo veciach C-226/13, C-245/13 a C-247/13 by mohlo viesť Súdny dvor ku konštatovaniu, že nemá právomoc z dôvodu, že vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje vo fáze pred dorúčením návrhov na začatie konania, vykonáva výlučne správne funkcie bez toho, aby v tomto štádiu prejednával spory medzi účastníkmi konania týkajúce sa podmienok doručenia.

14 — Informácie dostupné na internetovej stránke Komisie v Európskom justičnom atlase pre občianske veci na tejto adrese: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/ds_centralbody_de_fr.htm.

15 — C-111/94, EU:C:1995:340.

16 — Pozri rozsudok Torresi (C-58/13 a C-59/13, EU:C:2014:2088, bod 19 a citovanú judikatúru).

17 — Pozri rozsudok Cartesio (C-210/06, EU:C:2008:723, bod 57).

18 — Pozri rozsudok Salzmann (C-178/99, EU:C:2001:331, body 15 až 17).

19 — Pozri rozsudok Standesamt Stadt Niebüll (C-96/04, EU:C:2006:254, body 14 až 17).

20 — C-14/08, EU:C:2009:395.

21 — Nariadenie Rady z 29. mája 2000 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch (Ú. v. ES L 160, s. 37; Mim. vyd. 19/001, s. 227).

22 — Rozsudok Roda Golf & Beach Resort (EU:C:2009:395, bod 37).

34. Vo svojom rozsudku *Weryński*²³, ktorý sa týkal výkladu nariadenia Rady (ES) č. 1206/2001 z 28. mája 2001 o spolupráci medzi súdmi členských štátov pri vykonávaní dôkazov v občianskych a obchodných veciach²⁴, však Súdny dvor rozhodol, že pojem „vydanie jeho rozhodnutia“ v zmysle článku 267 ods. 2 ZFEÚ sa má vykladať široko v tom zmysle, že zahŕňa „celý proces tvorby rozhodnutia“²⁵, a konštatoval, že návrh na začatie prejudiciálneho konania bolo možné považovať za prípustný, aj keď sa týkal inej otázky, než aká bola sporná medzi účastníkmi konania.

35. Z rozsudku *Corsica Ferries*²⁶ navyše vyplýva, že podanie návrhu na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor nie je podmienené kontradiktórnou povahou konania, v ktorom vnútroštátny súd položil prejudiciálne otázky.²⁷

36. V prejednávacom prípade otázky položené vo veciach C-226/13, C-245/13 a C-247/13, ktoré sa týkajú formy doručenia návrhov na začatie konania žalovanej, predstavujú predbežné otázky, ktorých vyriešenie je nevyhnutné na účely rozhodnutia sporov vo veci samej. Na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia vo svojich písomných pripomienkach, do určitej miery v rozpore s konštatovaním, že posúdenie pojmu „občianske a obchodné veci“ v rámci nariadenia č. 1393/2007 nemá vplyv na právomoc súdov na základe nariadenia (ES) č. 44/2001²⁸, vnútroštátny súd nemá rozhodnúť o svojej právomoci v štádiu konania, v ktorom sa žalovaná logicky nemôže vyjadriť, ale má len určiť spôsob, akým sa majú žalovanej doručiť návrhy na začatie konania.

37. Hoci nie je opodstatnené podporovať administratívne prekážky postupov doručovania súdnych a mimosúdnych písomností, domnievam sa, že požiadavkám riadneho výkonu spravodlivosti zodpovedá, ak je čo najrýchlejšie k dispozícii výklad záväzný *erga omnes*, ktorý umožní presne zistiť rozsah vecnej pôsobnosti nariadenia č. 1393/2007 a následne určiť, v akej forme možno vykonať doručenie. Platí to tým skôr v prípade, ak bolo podaných viacero podobných žalôb na rôznych súdoch, ktoré zamýšľajú prijať protichodné riešenia, ako to je v konaniach vo veci samej. V konečnom dôsledku možnosť položiť prejudiciálnu otázku v skorom štádiu konania podľa môjho názoru logicky súvisí so samotným predmetom otázok, ktorý sa týka určenia podmienok doručenia návrhov na začatie konania.

38. Z týchto dôvodov navrhujem, aby Súdny dvor zamietol námietky neprípustnosti vznesené Komisiou a konštatoval, že má právomoc rozhodnúť o všetkých návrhoch na začatie prejudiciálneho konania.

B – O veci samej

39. Obidva vnútroštátne súdy sa svojimi otázkami v podstate pýtajú Súdneho dvora, či sa má pojem „občianske a obchodné veci“ v zmysle článku 1 ods. 1 nariadenia č. 1393/2007 vykladať v tom zmysle, že zahŕňa žalobu, ktorou jednotlivец, ktorý je držiteľom dlhopisov emitovaných členským štátom, uplatňuje voči tomuto štátu nároky zo zmluvnej a deliktuálnej zodpovednosti z dôvodu výmeny týchto dlhopisov za dlhopisy nižšej hodnoty, ktorej sa tento jednotlivец musel podriaďovať v dôsledku toho, že vnútroštátny zákonodarca prijal zákon, ktorým jednostranne a so spätnou účinnosťou zmenil podmienky uplatniteľné na tieto cenné papiere tak, že do nich doplnil doložku o spoločnom postupe, ktorá umožňuje väčšine držiteľov týchto cenných papierov rozhodnúť o takej výmene bez súhlasu menšiny.

23 — C-283/09, EU:C:2011:85.

24 — Ú. v. ES L 174, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 121.

25 — Body 41 a 42 tohto rozsudku.

26 — C-18/93, EU:C:1994:195.

27 — Bod 12 a citovaná judikatúra. Pozri tiež v tomto zmysle rozsudok *Roda Golf & Beach Resort* (EU:C:2009:395, bod 33).

28 — Nariadenie Rady z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 32).

40. Žalobcovia v konaní vo veci samej vo veci C-578/13, grécka vláda, ako aj Komisia zhodne uznávajú, že pojem „občianske a obchodné veci“ v zmysle článku 1 ods. 1 nariadenia č. 1393/2007 sa má vykladať samostatne, s prihliadnutím na výklad toho istého slovného spojenia použitého v článku 1 ods. 1 nariadenia č. 44/2001. Okrem toho všetky dotknuté subjekty, ktoré v konaní pred Súdny dvorom predložili pripomienky, sa zhodujú na tom, že žaloba podaná proti štátu je vyňatá z pôsobnosti nariadenia č. 1393/2007 len za predpokladu, že má svoj pôvod v konaní pri výkone verejnej moci. Ich pripomienky sa však rozchádzajú, pokiaľ ide o dôsledky, ktoré treba vyvodiť zo skutočnosti, že Grécko zákonom č. 4050/2012 jednostranne a so spätnou účinnosťou zmenilo podmienky uplatniteľné na cenné papiere emitované alebo zabezpečené uvedeným štátom tým, že do nich dodatočne doplnilo reštrukturalizačnú doložku, ktorá umožňuje, aby rozhodnutia prijaté väčšinou držiteľov boli záväzné pre všetkých držiteľov.

41. Žalobcovia v konaniach vo veci samej vo veciach C-226/13, C-245/13 a C-247/13 tvrdia, že spory vo veci samej v týchto veciach sa týkajú výlučne súkromného práva, keďže Grécko je žalované nie preto, lebo využilo svoje výsady verejnej moci, ale preto, lebo zasiahlo do ich vlastníckeho práva tým, že sa dopustilo faktického narušenia. Žalobcovia tvrdia, že zo zákona č. 4050/2012 nevyplýva verejnoprávny kontext týkajúci sa predmetu ich žaloby, keďže tento zákon neupravuje verejnoprávne vzťahy, ale klasické súkromnoprávne vzťahy, a neuskutočňuje vyvlastnenie v zmysle nemeckej judikatúry, lebo nebol prijatý s cieľom splniť určenú verejnú úlohu. Pokiaľ nejde o konanie *iure imperii*, je daná právomoc súdu iného členského štátu a Grécko sa nemôže dovoliavať svojej imunity. Okrem toho v podobných sporoch prejednávaných na gréckych súdoch grécka vláda výslovne uznala, že žaloby nesúvisia s výkonom verejnej moci.

42. Žalobcovia v konaní vo veci samej vo veci C-578/13 tvrdia, že ich žaloba smeruje proti Grécku ako súkromnému veriteľovi, na ktorého sa v dôsledku emisie dlhopisov vzťahuje občianske právo. Domnievajú sa, že treba zohľadniť predmet sporu a zdroj nároku, a zastávajú názor, že ich žaloba je založená na ich práve na vrátenie dlhopisov emitovaných týmto štátom podľa predpisov súkromného práva, pričom dodávajú, že hoci – dvaja z nich subsidiárne – založili svoju žalobu aj na ustanoveniach BGB týkajúcich sa deliktuálnej zodpovednosti, nič to nemení na tom, že nenamietajú vyvlastnenie, ale úmyselné a lstivé konanie, ktorého sa dopustil uvedený štát ako dlžník.

43. Naopak podľa gréckej vlády toto legislatívne opatrenie a vykonávacie predpisy prijaté neskôr Radou ministrov s cieľom určiť podmienky výmeny existujúcich cenných papierov v rámci reštrukturalizácie verejného dlhu schválenej jednomyselným rozhodnutím jej partnerov v Európskej únii predstavujú akty verejnej moci prijaté príslušnými orgánmi štátu, ktorých cieľom je ochrana všeobecného záujmu. Žalobcovia v konaniach vo veci samej pritom pod zámienkou občianskoprávneho sporu nepriamo spochybňujú platnosť týchto aktov, čím namietajú zodpovednosť štátu za konanie alebo nečinnosť pri výkone jeho verejnej moci.

44. Pokiaľ ide o Komisiu, táto na úvod – z dôvodov založených tak na požiadavkách hospodárnosti konania a rešpektovania práva na obranu, ako aj na cieľoch nariadenia č. 1393/2007 – tvrdí, že doručenie návrhu na začatie konania v súlade s týmto nariadením možno odmietnuť len v prípade, ak na základe preskúmania *prima facie* možno konštatovať, že žaloba zjavne nepatrí medzi občianske a obchodné veci. Po pripomenutí, že štáty pri svojom refinancovaní na finančných trhoch konajú tak, ako by konala právnická osoba súkromného práva, a teda sa na ne vzťahujú len pravidlá trhu, vo vecnej rovine tvrdí, že samotné dodatočné doplnenie reštrukturalizačnej doložky nie je samo osebe rozhodujúcim úkonom urobeným pri výkone výsad verejnej moci. Takáto doložka, ktorá sa často používa v obchodných transakciách medzi súkromnými osobami, má totiž len vedľajšiu funkciu, a to umožniť držiteľom dlhopisov prijať koordinované a trhovo orientované rozhodnutie o ponuke na výmenu. Podľa Komisie Grécko tým, že jednostranne doplnilo túto reštrukturalizačnú doložku, napokon len zosúladiť podmienky zmluvy so štátom, ktorý mal osobitné postavenie, s podmienkami zmlúv medzi súkromnoprávnymi subjektmi. Samotná skutočnosť, že na tento účel využilo nástroje verejného práva, sama osebe nepostačuje na to, aby išlo o konanie *iure imperii*, keď navyše celý právny vzťah má súkromnoprávny charakter a spadá pod konanie *iure gestionis*.

45. Na zodpovedanie otázok položených vnútroštátnymi súdmi je podľa môjho názoru potrebné v prvom rade rozhodnúť o otázke, či sa má slovné spojenie „občianske a obchodné veci“ v zmysle článku 1 ods. 1 nariadenia č. 1393/2007 vykladať rovnako ako ten istý pojem uvedený v článku 1 ods. 1 nariadenia č. 44/2001. Po kladnom zodpovedaní tejto prvej otázky v druhom rade preskúmam stav judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa výkladu pojmu „občianske a obchodné veci“ v zmysle nariadenia č. 44/2001. V treťom rade následne uplatním kritériá, ktoré z nej vyplývajú, s cieľom určiť, či prejednávane spory vo veci samej patria medzi občianske a obchodné veci v zmysle nariadenia č. 1393/2007.

1. Pravidlá výkladu pojmu „občianske a obchodné veci“ v zmysle nariadenia č. 1393/2007

46. Vymedzenie rozsahu pôsobnosti nariadenia č. 1393/2007 na základe občianskych a obchodných vecí má svoj pôvod v klasickom modeli tvorenom dohovormi o medzinárodnom práve súkromnom vypracovanými v rámci Haagskej konferencie o medzinárodnom práve súkromnom a v rámci Európskych spoločenstiev. Týka sa to najmä Haagskeho dohovoru z 15. novembra 1965 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v cudzine v občianskych a obchodných veciach, ktorý sa neuplatňuje mimo týchto dvoch oblastí, ako to vyplýva z jeho samotného názvu. To isté platí pre Dohovor z 27. septembra 1968 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach²⁹, ktorý bol nahradený nariadením č. 44/2001, ktoré bude s účinnosťou od 10. januára 2015 nahradené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach³⁰.

47. Pojem občianske a obchodné veci, ktorý sa v súčasnosti nachádza v mnohých nástrojoch práva Únie,³¹ nie je pozitívne vymedzený. Treba ho posudzovať s prihliadnutím na výslovné výnimky sformulované v týchto nástrojoch bez toho, aby boli taxatívne, pričom väčšina týchto nástrojov vylučuje z rozsahu svojej pôsobnosti „daňové, colné a správne veci“³², ako aj „zodpovednosť štátu za konanie alebo nečinnosť pri výkone jeho verejnej moci“³³.

48. Keďže pojem „občianske a obchodné veci“ bol prebratý v rovnakej podobe, v akej bol uvedený v Bruselskom dohovore a neskôr v nariadení č. 44/2001, judikatúra vytvorená v súvislosti s týmito nástrojmi poskytuje mimoriadne vhodné výkladové kritérium. Použitie tohto kritéria pri výklade článku 1 nariadenia č. 1393/2007 zodpovedá požiadavkám právnej istoty a súdržnosti právneho poriadku Únie v oblasti justičnej spolupráce v občianskych veciach. Okrem toho treba poznamenať, že odôvodnenie rozsudku Lechouritou a i.³⁴ svedčí v prospech spoločného výkladu jednotlivých nástrojov, ktoré patria do tejto oblasti, lebo pri výklade pojmu „občianske veci“ v zmysle článku 1 prvého odseku prvej vety Bruselského dohovoru Súdny dvor vzal do úvahy vylúčenie konania *iure imperii*, ktoré nebolo uvedené v tomto dohovore, ale v iných právnych nástrojoch.³⁵

29 — Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32, ďalej len „Bruselský dohovor“.

30 — Ú. v. EÚ L 351, s. 1. S výnimkou článkov 75 a 76 nariadenia č. 1215/2012, ktoré sú uplatniteľné od 10. januára 2014.

31 — Pozri najmä článok 2 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 z 21. apríla 2004, ktorým sa vytvára európsky exekučný titul pre nesporné nároky (Ú. v. EÚ L 143, s. 15; Mím. vyd. 19/007, s. 38); článok 2 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (Ú. v. EÚ L 199, s. 1); článok 1 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/52/ES z 21. mája 2008 o určitých aspektoch mediácie v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 136, s. 3) a článok 2 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 655/2014 z 15. mája 2014 o zavedení konania týkajúceho sa európskeho príkazu na zablokovanie účtov s cieľom uľahčiť cezhraničné vymáhanie pohľadávok v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 189, s. 59).

32 — Toto slovné spojenie, ktoré bolo doplnené Dohovorom z 9. októbra 1978 o pristúpení Dánskeho kráľovstva, Írska a Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska k Dohovoru o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, ako aj k protokolom týkajúcim sa jeho výkladu Súdnym dvorom (pozri článok 3 tohto dohovoru), bolo prevzaté do článku 1 ods. 1 nariadenia č. 44/2001.

33 — Toto spresnenie sa nenachádza v Bruselskom dohovore ani v nariadení č. 44/2001. Naproti tomu bolo začlenené do nariadenia č. 1215/2012 (pozri článok 1 ods. 1 druhú vetu tohto nariadenia).

34 — C-292/05, EU:C:2007:102.

35 — Bod 45.

49. Pri tvorbe vhodného kritéria je teda potrebné vychádzať z riešení stanovených v rámci výkladu pojmu „občianske a obchodné veci“, ktorý sa nachádza v článku 1 prvom odseku prvej vete Bruselského dohovoru a v článku 1 ods. 1 nariadenia č. 44/2001, pričom treba v súlade s dlhodobo ustálenou judikatúrou³⁶ použiť tak koncept „samostatného“ pojmu, ktorý spočíva na úvahách týkajúcich sa efektivity spojených s požiadavkou jednotnosti uplatňovania práva Únie, ako aj právnu techniku teleologického výkladu, ktorá umožňuje zohľadniť špecifické ciele nariadenia č. 1393/2007.³⁷

2. Výklad pojmu „občianske a obchodné veci“ v zmysle Bruselského dohovoru a nariadenia č. 44/2001

50. Z ustálenej judikatúry vyplýva, že pojem „občianske a obchodné veci“ v zmysle článku 1 Bruselského dohovoru a článku 1 nariadenia č. 44/2001 sa musí považovať za samostatný pojem, ktorý treba vykladať s odkazom na jednej strane na ciele a systém týchto nástrojov a na druhej strane na všeobecné zásady vyplývajúce zo všetkých vnútroštátnych právnych poriadkov.³⁸

51. Tento samostatný výklad vedie podľa Súdneho dvora k určeniu pôsobnosti Bruselského dohovoru a nariadenia č. 44/2001 „vzhľadom na skutočnosti, ktoré sú určujúce pre *povahu právnych vzťahov medzi sporovými stranami alebo predmet sporu*“.³⁹

52. Pokiaľ ide o spory medzi verejnoprávnym subjektom a osobou súkromného práva, viaceré rozhodnutia, ktoré vyjadrujú veľmi jasnú tendenciu v prospech odmietnutia čisto organického kritéria, stanovili kritérium rozlišovania založené na tom, či predmetný verejný orgán uplatňuje výsady verejnej moci. Súdny dvor vo svojich rozsudkoch LTU⁴⁰ a Ruffer⁴¹ rozhodol, že pod pojem občianske a obchodné veci nespádajú spory medzi verejným orgánom a súkromnou osobou, „ak verejný orgán *koná pri výkone verejnej moci*“.⁴² Toto kritérium bolo vo formuláciách, ktoré sú niekedy odlišné, ale z vecného hľadiska vždy zhodné, prevzaté do viacerých neskorších rozhodnutí, ktoré vylúčili z občianskych a obchodných vecí činnosti zodpovedajúce „výkonu právomocí, ktoré presahujú rámec pravidiel všeobecného práva uplatniteľných vo vzťahoch medzi jednotlivcami“.⁴³

53. Okrem toho pri určovaní, či ide o spor medzi osobou súkromného práva a verejným orgánom, ktorý koná pri výkone verejnej moci, Súdny dvor spresnil, že je potrebné preskúmať „*základ a podmienky podania žaloby*“.⁴⁴ Na základe tohto kritéria Súdny dvor v rozsudku Baten⁴⁵ zaradil medzi občianske veci regresnú žalobu podanú verejným orgánom sociálnej pomoci, ktorý vyplatil peňažné sumy rozvedenej žene a jej dieťaťu, proti rozvedenému manželovi a otcovi tohto dieťaťa na

36 — Pozri bod 50 týchto návrhov.

37 — Takýto spôsob argumentácie navyše Súdny dvor použil vo svojom rozsudku C (C-435/06, EU:C:2007:714). V tomto rozsudku Súdny dvor po tom, čo pripomenul, aký je výklad pojmu „občianske a obchodné veci“ v zmysle Bruselského dohovoru, podal výklad pojmu „občianske veci“ v zmysle článku 1 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (Ú. v. EÚ L 338, s. 1; Mím. vyd. 19/006, s. 243), zmeneného a doplneného nariadením Rady (ES) č. 2116/2004 z 2. decembra 2004 (Ú. v. EÚ L 367, s. 1), s prihliadnutím na špecifické ciele sledované nariadením č. 2201/2003.

38 — Pozri najmä rozsudky Lechouritou a i. (EU:C:2007:102, bod 29) a flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2319, bod 24 a citované judikatúry).

39 — Tamže, bod 30 prvého uvedeného rozsudku a bod 26 druhého uvedeného rozsudku, ako aj citovaná judikatúra. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

40 — 29/76, EU:C:1976:137.

41 — 814/79, EU:C:1980:291.

42 — Pozri bod 4 prvého uvedeného rozsudku a bod 8 druhého uvedeného rozsudku. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

43 — Pozri najmä rozsudok Préservatrice foncière TIARD (C-266/01, EU:C:2003:282, bod 30).

44 — Pozri rozsudok Baten (C-271/00, EU:C:2002:656, bod 31). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

45 — EU:C:2002:656.

základe jeho vyživovacej povinnosti.⁴⁶ Súdny dvor k tomuto riešeniu dospel na základe toho, že žaloba bola podaná orgánom verejnej moci, bola založená na zákonnej vyživovacej povinnosti spravujúcej sa predpismi občianskeho práva, ktoré určovali podmienky a obmedzenia tejto povinnosti, a bola podaná na občianskoprávných súdoch na základe predpisov o občianskom súdnom konaní.⁴⁷

54. Súdny dvor, ktorý opäť vychádzal zo skúmania základu a podmienok podania žaloby, vo svojom rozsudku *Préservatrice foncière TIARD*⁴⁸ konštatoval, že žaloba, ktorou sa štát, ktorý bol zmluvnou stranou, domáhal od osoby súkromného práva splnenia súkromnoprávnej zmluvy o ručení, ktorá bola uzatvorená s cieľom umožniť inej osobe poskytnúť zábezpeku požadovanú a vymedzenú týmto štátom, spadala pod pojem občianske a obchodné veci, pokiaľ právny vzťah medzi veriteľom a ručiteľom, tak ako vyplýval zo zmluvy o ručení, nezodpovedal výkonu právomocí zo strany štátu, ktoré presahovali rámec pravidiel uplatniteľných vo vzťahoch medzi jednotlivcami.⁴⁹

55. V nadväznosti na túto judikatúru Súdny dvor vo svojom rozsudku *Sapir a i.*⁵⁰ rozhodol, že pojem občianske a obchodné veci zahŕňa aj žalobu o vydanie plnenia poskytnutého bez právneho dôvodu podanú orgánom verejnej moci v dôsledku správneho konania, ktorého cieľom bolo nahradiť škodu spôsobenú stratou nehnuteľností počas prenasledovaní za nacistického režimu. Súdny dvor použil ako relevantné ukazovatele skutočnosť, že právo na náhradu škody, ktoré bolo základom podanej žaloby, vyplývalo z ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré platili rovnako pre každého vlastníka nehnuteľností zaťažených reštitučnými nárokmi, a okolnosť, že správne konanie bolo rovnaké bez ohľadu na postavenie dotknutého vlastníka, ktorý nemal žiadne výhody pri rozhodnutí o určení reštitučných nárokov poškodenej osoby. Súdny dvor tiež vzal do úvahy, že žaloba, ktorá sa týkala vydania plnenia poskytnutého bez právneho dôvodu, nebola súčasťou správneho konania, musela sa podať na občianskoprávne súdy a jej právnym základom boli pravidlá stanovené v BGB⁵¹.

56. Napokon vo svojom rozsudku *Sunico a i.*⁵² Súdny dvor konštatoval, že do pôsobnosti nariadenia č. 44/2001 patrila žaloba, ktorou orgán verejnej moci jedného členského štátu požadoval od fyzických a právnických osôb s bydliskom alebo sídlom v inom členskom štáte náhradu škody spôsobenej zločineckou skupinou, ktorej cieľom bolo dopustiť sa podvodu s daňou z pridanej hodnoty splatnou v prvom členskom štáte. Súdny dvor posúdil skutkový a právny základ žaloby a právny vzťah medzi účastníkmi konania, pričom skúmal, či orgán verejnej moci vykonával v tomto vzťahu právomoci, ktoré presahovali rámec pravidiel uplatniteľných vo vzťahoch medzi súkromnoprávnymi osobami.⁵³

57. Zdá sa však, že kritérium týkajúce sa základu a podmienok podania žaloby zavedené rozsudkom *Baten*⁵⁴ a prevzaté do rozsudkov *Préservatrice foncière TIARD*⁵⁵, *Frahuil*⁵⁶, *Sapir a i.*⁵⁷, ako aj *Sunico a i.*⁵⁸ je len subsidiárne v tom zmysle, že sa uplatní len vtedy, ak nie je preukázané, že hmotnoprávnym zdrojom nároku je akt verejnej moci.

46 — Bod 37.

47 — Bod 33.

48 — EU:C:2003:282.

49 — Bod 36.

50 — C-645/11, EU:C:2013:228.

51 — Body 35 až 37.

52 — C-49/12, EU:C:2013:545.

53 — Body 36 až 40.

54 — EU:C:2002:656.

55 — EU:C:2003:282.

56 — C-265/02, EU:C:2004:77.

57 — EU:C:2013:228.

58 — EU:C:2013:545.

58. Súdny dvor vo svojom rozsudku Ruffer⁵⁹, ktorý sa týkal žaloby podanej holandským štátom proti vlastníkovi lode, ktorá narazila do inej lode a spôsobila jej potopenie, s cieľom dosiahnuť náhradu nákladov na odstránenie vraku, poznamenal, že skutočnosť, že štát, ktorý bol správcom verejných vodných ciest, sa domáhal náhrady týchto nákladov na základe nároku, ktorý vyplýval z aktu verejnej moci, stačila na to, aby sa jeho žaloba považovala za vyňatú z pôsobnosti Bruselského dohovoru, hoci postupom, ktorý mu na tento účel poskytovalo vnútroštátne právo, nebolo správne konanie, ale regresná žaloba podľa všeobecných predpisov.⁶⁰

59. Ešte väčší význam má rozsudok Lechouritou a i.⁶¹, v ktorom Súdny dvor rozhodol, že medzi občianske veci nepatrí žaloba podaná proti štátu, smerujúca k získaniu náhrady škody spôsobenej právnym nástupcom obetí konania ozbrojených síl v rámci operácií vedených ozbrojenými silami počas druhej svetovej vojny. Súdny dvor vychádzal výlučne z charakteristiky skutkového základu žaloby a poukázal na to, že také operácie „sú jednou z charakteristických vlastností štátnej zvrchovanosti, najmä ak o nich rozhodujú *jednostranne* a *záväzne* príslušné verejné orgány a ak sa javia byť nerozlučne spojené so zahraničnou a obrannou politikou štátov“.⁶² Súdny dvor navyše zdôraznil, že okolnosť, že žaloba bola občianskoprávnou žalobou, keďže smerovala k získaniu peňažnej náhrady majetkovej škody a nemajetkovej ujmy, ktorá bola spôsobená žalobcom, bola irelevantná.⁶³

60. Tiež považujem za dôležité poukázať na to, že všetky rozsudky, ktorých predmetom bolo skúmanie právneho základu a podmienok podania žaloby, s výnimkou rozsudku Frahuil⁶⁴ sa týkajú – najmä regresných alebo subrogačných – žalôb podaných orgánom verejnej moci. V tomto prípade je logické, ak sa vychádza zo základu a podmienok podania žaloby s cieľom preskúmať, či pri samotnom podaní žaloby verejný orgán využíva svoje postavenie orgánu verejnej moci. Naproti tomu, ak ide o žalobu o náhradu škody podanú jednotlivcom proti orgánu verejnej moci, skutočnosť, že žaloba má vo vnútroštátnom práve klasickú občianskoprávnú formu, nie je rozhodujúca, a to tým skôr v prípade, ak rozhodné právo ešte nie je určené.⁶⁵ Naopak treba overiť, či je hmotnoprávnym zdrojom nárokov akt verejnej moci.

3. Uplatnenie kritérií stanovených judikatúrou na konania vo veci samej

61. Analýza, ktorú postupne vytvoril Súdny dvor v jednotlivých uvedených rozsudkoch, nedáva jasnú odpoveď na otázku, o ktorú ide v prejednávanom prípade. Vyplýva to zo špecifickej okolnosti, že žaloby podané nemeckými držiteľmi gréckych cenných papierov proti Grécku majú v skutočnosti dvojaký základ, ktorým je jednak emisia dlhopisov a jednak zmena podmienok emisie týchto dlhopisov, ktorých splatnosť ešte nenastala, v dôsledku zásahu gréckeho zákonodarcu.

62. Dlhopisy emitované štátmi sa pritom považujú za súčasť kategórie činností *iure gestionis*, na ktoré sa vzťahujú všeobecné predpisy uplatniteľné na tento druh operácií.⁶⁶ Treba navyše konštatovať, že grécka vláda netvrdí, že emisia týchto dlhopisov spadá pod výkon výsad verejnej moci.

59 — EU:C:1980:291.

60 — Body 13 a 15.

61 — EU:C:2007:102.

62 — Bod 37. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

63 — Bod 41.

64 — EU:C:2004:77. Účastníkmi konania boli dve osoby súkromného práva.

65 — Treba najmä poukázať na to, že nie je vôbec preukázané, že normy medzinárodného práva súkromného určujú za rozhodné právo v konaniach vo veci samej nemecké právo.

66 — Pozri v tomto zmysle O’Keefe, R., Tams, C. J., Tzanakopoulos, A.: *The United Nations Convention on Jurisdictional Immunities of States and Their Property – A Commentary*. Oxford University Press, 2013, s. 64, a správu Pracovnej skupiny pre jurisdikčnú imunitu štátov a ich majetku v prílohe Ročenky Komisie pre medzinárodné právo, 1999, zv. II, druhá časť [A/CN.4/SER.A/1999/Add.1 (Part 2)], s. 157, najmä s. 170, bod 54.

63. Hoci však emisia dlhopisu štátom predstavuje konanie *iure gestionis*, treba vziať do úvahy aj následný výkon zákonodarnej právomoci týmto štátom, ktorá naopak patrí medzi činnosti *iure imperii*, keďže je zrejmé, že žaloby o náhradu škody podané proti Grécku sú založené nielen na pôvodných cenných papieroch, ale tiež a najmä na zákone č. 4050/2012, ktorý umožnil výmenu cenných papierov a následne aj zníženie dlhu tým, že do podmienok dlhopisov doplnil doložky o spoločnom postupe. Ako sa má v tejto špecifickej situácii posúdiť právny vzťah, ktorý vyplýva nielen z emisie štátnych dlhopisov, ale aj z jednostrannej zmeny podmienok spojených s týmito dlhopismi prostredníctvom právneho predpisu? Ak je štát súčasne zmluvnou stranou a nositeľom verejnej moci, smeruje žaloba o určenie zodpovednosti podaná proti nemu proti jeho konaniu *iure gestionis*, alebo proti jeho konaniu *iure imperii*? Odpoveď na túto otázku si podľa môjho názoru vyžaduje rozlíšenie založené na podmienkach výkonu normatívnej právomoci zvrchovaným štátom.

64. Ak štát prijme všeobecnú a abstraktnú normu, ktorá je záväzná pre zmluvné strany a môže nepriamo viesť k zmene zmluvných podmienok, ako napríklad zmena daňových predpisov, túto normatívnu činnosť štátu možno odlíšiť a oddeliť od jeho činnosti ako zmluvnej strany bez toho, aby sa zmenila povaha právnych vzťahov, ktoré vyplývajú z pôvodnej zmluvy.

65. Ak naopak štát, ktorý je emitentom, nevyužije svoju zvrchovanú moc na prijatie všeobecnej a abstraktnej normy, ale špecifickej a konkrétnej normy, ktorej účelom a následkom je priamy zásah do štruktúry emitovaných dlhopisov, jeho konanie v postavení nositeľa verejnej moci podľa môjho názoru nemožno oddeliť od jeho konania v postavení zmluvnej strany. V tomto prípade totiž štát, ktorý je zmluvnou stranou, skutočne využíva svoju zvrchovanú moc priamo vo vzťahu k zmluve. Zásah gréckeho zákonodarcu prostredníctvom zákona č. 4050/2012 sa pritom týka tohto druhého prípadu. Grécko jednostranne, záväzne a so spätnou účinnosťou zasiahlo s cieľom zmeniť podmienky emisie dlhopisov tým, že do nich doplnilo doložku o spoločnom postupe, ktorá umožnila uložiť menšinovým držiteľom cenných papierov povinnosť podriať sa vôli väčšiny. Na overenie, či táto činnosť skutočne patrí do oblasti konania *iure imperii*, postačuje položiť si otázku, či by pravidlá, ktoré sa spravidla uplatňujú vo vzťahoch medzi jednotlivcami, dovoľovali jednému z účastníkov zmluvy, ktorá už bola uzatvorená, doplniť do tejto zmluvy takú doložku so spätnou účinnosťou a bez súhlasu druhého účastníka. Za týchto špecifických okolností cieleného zásahu sa podľa môjho názoru nemožno domnievať, že predmetom žaloby o určenie zodpovednosti podanej proti Grécku nie je konanie pri výkone verejnej moci.

66. Okrem toho treba zdôrazniť, že k zásahu gréckeho zákonodarcu došlo za výnimočných okolností reštrukturalizácie gréckeho súkromného dlhu, ktorej cieľom bolo vyhnúť sa bankrotu tohto štátu tým, že veritelia boli donútení súhlasiť so znížením dlhu.

67. V tejto súvislosti po prvom mimoriadnom samite Únie konanom 21. júla 2011, na záver ktorého bol schválený plán v prospech Helénskej republiky, ktorý zahŕňal „výnimočnú dobrovoľnú účasť súkromného sektora“⁶⁷, hlavy štátov alebo predsedovia vlád členských štátov eurozóny na záver ďalšieho samitu konaného 26. a 27. októbra 2011 vyzvali Helénsku republiku, súkromných investorov a všetky dotknuté subjekty, aby uskutočnili „dobrovoľnú“⁶⁸ výmenu dlhopisov s nominálnym znížením menovitej hodnoty gréckeho dlhu voči súkromným investorom o 50 %.⁶⁹ Zákon č. 4050/2012 bol prijatý v nadväznosti na uvedené rozhodnutia.

67 — Pozri s. 6 a 7 dokumentu s názvom „Európska rada v roku 2011“, dostupného na adrese <http://www.european-council.europa.eu/media/555288/qcao11001frc.pdf>.

68 — Jeden autor označil reštrukturalizáciu gréckeho dlhu za „dobrovoľne povinnú“. Pozri De Vauplane, H.: Le rôle du juge pendant la crise: entre ombre et lumière. In: *Revue des Affaires Européennes – Law & European Affairs*, 2012/4, s. 773, najmä s. 775. Tiež by bolo možné označiť ju za „povinne dobrovoľnú“.

69 — Pozri dokument s názvom „Európska rada v roku 2011“, spomenutý v poznámke pod čiarou 67, bod 12, s. 65, ktorého predmetom je „Vyhlásenie hláv štátov alebo predsedov vlád eurozóny z 26. októbra 2011“.

68. Tieto operácie vykonané s cieľom zabezpečiť ochranu finančného a hospodárskeho systému Helénskej republiky a vo všeobecnosti zachovať finančnú stabilitu eurozóny ako celku, ktoré sa javia ako nerozlučne späté s menovou politikou Únie, sú charakteristickými prejavmi štátnej zvrchovanosti.

69. Okrem toho treba spresniť, že existenciu prejavu verejnej moci nevyvodzujem z prijatia mechanizmu doložiek o spoločnom postupe. Tieto doložky sa totiž bežne používajú vo finančných vzťahoch od 90. rokov a postupných kríz štátneho dlhu štátov Južnej Ameriky. Zmluva, ktorou sa zriaďuje Európsky mechanizmus pre stabilitu⁷⁰, navyše svedčí o význame uvedených doložiek, ktoré sú v súčasnosti povinnou súčasťou úverových zmlúv uzavretých medzi členskými štátmi eurozóny a súkromnými veriteľmi.⁷¹ Záväzné doplnenie takých doložiek do podmienok emisie dlhopisov, ktorých splatnosť ešte nenastala, so spätnou účinnosťou z dôvodov týkajúcich sa nadradených záujmov Grécka a všetkých členských štátov eurozóny je naopak prejavom verejnej moci.

70. Z toho vyvodzujem, že predmetom žaloby podanej menšinovými držiteľmi cenných papierov proti členskému štátu v dôsledku výmeny cenných papierov je nevyhnutne zodpovednosť Grécka za konanie *iure imperii*, pričom nemožno namietat, že predpokladom tejto výmeny, ktorej cieľom bolo znížiť nominálnu hodnotu týchto cenných papierov, bol súhlas väčšiny. V tejto súvislosti nepovažujem argumentáciu Komisie, ktorá sa podľa všetkého domnieva, že činnosť Grécka by sa presunula do oblasti konania *iure imperii*, ak by Grécko namiesto doplnenia reštrukturalizačnej doložky radikálnejšie rozhodlo o úprave svojho dlhu bez súhlasu veriteľov, za presvedčivú, keďže z nej vyplýva, že posúdenie právneho vzťahu závisí od závažnosti zásahu štátu do práv zmluvných partnerov.

71. Z týchto dôvodov sa domnievam, že žaloby podané žalobcami v konaniach vo veci samej nespádajú do pôsobnosti nariadenia č. 1393/2007.

72. Pri skúmaní prípustnosti prejednávanych návrhov na začatie prejudiciálneho konania som už uviedol dôvody, ktoré podľa môjho názoru odôvodňujú právo vnútroštátneho súdu aj v skorom štádiu konania preskúmať vecnú pôsobnosť nariadenia č. 1393/2007, prípadne aj položením prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru.⁷² Dodám len, že názor vyjadrený Komisiou, podľa ktorého by mal vnútroštátny súd vykonať iba preskúmanie *prima facie*, nemá nijakú oporu v znení právnej úpravy.⁷³

IV – Návrh

73. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázky, ktoré položili Landgericht Wiesbaden a Landgericht Kiel, takto:

Pojem „občianske a obchodné veci“ v zmysle článku 1 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 z 13. novembra 2007 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch (doručovanie písomností) a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1348/2000 sa má vykladať v tom zmysle, že nezahŕňa žalobu, ktorou

70 — Zmluva, ktorou sa zriaďuje Európsky mechanizmus pre stabilitu medzi Belgickým kráľovstvom, Spolkovou republikou Nemecko, Estónskou republikou, Írskom, Helénskou republikou, Španielskym kráľovstvom, Francúzskou republikou, Talianskou republikou, Cyperskou republikou, Luxemburským veľkovevodstvom, Maltou, Holandským kráľovstvom, Rakúskou republikou, Portugalskou republikou, Slovenskou republikou a Fínskou republikou, uzavretá 2. februára 2012 v Bruseli.

71 — Pozri článok 12 ods. 3 uvedenej zmluvy, ktorý vymedzuje zásady, ktorým podlieha podpora pre stabilitu. Systematické začlenenie doložiek o spoločnom postupe do podmienok pripojených k štátnym dlhopisom denominovaným v eurách bolo jedným z opatrení, o ktorých rozhodli hlavy štátov alebo predsedovia vlád členských štátov eurozóny 9. decembra 2011 v reakcii na krízu štátneho dlhu (pozri dokument s názvom „Európska rada v roku 2011“, spomenutý v poznámke pod čiarou 67, bod 15, s. 71, ktorého predmetom je „Vyhlásenie hláv štátov alebo predsedov vlád eurozóny z 9. decembra 2011“).

72 — Pozri bod 37 týchto návrhov.

73 — V tejto súvislosti treba poukázať na to, že nariadenie č. 1393/2007 obmedzuje len právomoc voľnej úvahy prijímajúceho orgánu, ktorý môže vrátiť žiadosť o doručenie odosielajúcemu orgánu iba vtedy, ak táto žiadosť „zjavne nespadá do rozsahu pôsobnosti [tohto] nariadenia“. Naproti tomu nariadenie č. 1393/2007 neobsahuje nijaké obmedzenie výkladovej právomoci odosielajúceho orgánu a tým skôr súdu, ktorý prejednáva spor, ak tento súd môže byť poverený vydaním predbežného rozhodnutia o rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia, ako je to v nemeckom práve.

jednotlivec, ktorý je držiteľom dlhopisov emitovaných členským štátom, uplatní nárok vyplývajúci zo zodpovednosti tohto štátu z dôvodu výmeny týchto dlhopisov za dlhopisy nižšej hodnoty, ktorej sa tento jednotlivec musel podriať v dôsledku toho, že vnútroštátny zákonodarca prijal zákon, ktorým jednostranne a so spätnou účinnosťou zmenil podmienky uplatniteľné na dlhopisy tak, že do nich doplnil doložku o spoločnom postupe, ktorá umožňuje väčšine držiteľov dlhopisov rozhodnúť o takej výmene bez súhlasu menšiny.